

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Juli 1931.

Ledande artikel.

Advokat **Hugo Lindbergs** föredrag vid Fogelstad, **Varför ha vi fängelser?** har väckt genklang.

Romain Rollands ord:

»Om Sovjet försvunne skulle icke Europas framtid intressera mig mer» har drunknat i stridsvimlet.

Vad sker i Tyskland?

Från vänsterradikal utgångspunkt lämnar dr. George L. Wulff ett svar.

Brev från Island.

av Estrid Falberg Brekkan.

Ännu ett inlägg i frågan om **Kvinnans uppror.**

Av lektor Hilding Svartengren.

Nästa nummer av Tidevarvet utkommer lördagen den 22 aug.

Att observera
till Open Door-konferensen.

ANMÄLAN till deltagande i konferensen sker bäst genom inbetalning av mötesavgiften å postgiro n:r 53132, fröken Maria Waller, Bråvallagatan 8, Stockholm. Mötesmärke erhålles mot uppvisande av kvitto å erlagd avgift, å mötesbyrå, Strand Hotell, måndagen den 17 augusti, från kl. 9 f. m.

Deltagare i konferensen uppmanas att snarast möjligt anmäla sig till välkomstmiddagen (pris 6 å 7 kr.) för de utländska deltagarna måndag e. m. den 17 augusti, antingen skriftligen, till fröken Maria Waller, s. o. eller pr tel. 75 75, till Eva Andéns advokatbyrå, kl. 10—5 (ej lördagar).

AVGIFT. Kr. 5. Enstaka förmöbler efterm.-session kr. 1.

Delegerade vid konferensen (från Sverige).

Från Svenska Open Door-gruppen: Ordinarie: advokat Eva Andén, fröken Gertrud Bergström, kontrollör Beda Cederborg, postexp. Elisabeth Daelander, doktor Karin Kock, fröken Sigrid Marké, doktor Andrea Andreen-Svedberg, fröken Maria Waller, fröken Anna Åbergsson och repr. för kvinnl. fackföreningen: fru Anna Wisborg och fru Jenny Larsson.

Från De kvinnl. kårsammanslutningarnas centralråd: Ordinarie: fröken Ingeborg Walin. Suppleant: fru Hedvig Dernby, f. Koërsner.

Från Kvinnoföreningarnas centralkommitté i Göteborg:

»Fraternal delegates»: Astrid Åkesson, Karin Cardell, Karin Karling, Marie Larsson.

Varför ha vi fängelser?

Advokat Hugo Lindberg höll ett käserande föredrag vid Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad den 25 juli över ämnet »Varför ha vi fängelser?».

Advokat Lindberg gav i inledningen en rättshistorisk återblick över begreppen brott och straff under påpekande av, att det icke finnes några eviga begrepp om rätt och rättvisa, brott etc., utan att detta till sist beror på ekonomiska, sociala och politiska omständigheter med en ständig tendens mot *makt är rätt*.

Till exemplifiering av humanitetens långsamma men ändock säkra seger redogjorde föredragshållaren för den rättshistoriska utvecklingen från 1734, som är vår strafflags födelseår, intill dag som är, under framhållande av, att om än formerna humaniserats, om nu väl icke någon steglas, brännes på bål och hals-hugges, så rymmer dock ännu straff-rätten och fängvården oerhört mycket av tortyr och barbari.

Advokat Lindberg gick därefter in på en genomgående kritik av det rådande fängvårdssystemet, som alia vackra ord och fraser till trots alltjämt baseras på Moselagens öga för öga och tand för tand. Fängelset förbättrar ingen, men ruinerar ofta fången fysiskt och psykiskt, ödelägger brottslingens framtid, hindrar hans upprättelse och leder

till de betänkligaste konsekvenser för fångens oskyldiga familj.

Då dessa synpunkter veckorna efter Fogelstad-föredraget ingående och vidlyftigt upptagits till diskussion i dagspressen kan det här vara onödigt att ingå närmare på detaljerna, men det kan väl vara värt att framhäva, med anledning av den kritik, som från visst håll riktats mot föredraget, att advokat Lindberg icke inskränkte sig till blott kritik av rådande förhållanden, utan jämväl kom med positiva reformförslag. Hans föredrag var icke en rekommendation: riv fängelset. Tvärtom framhöll föredragshållaren, att detta vore en utopi, men att det med hänsyn till de förödande verkningar, som ofrånkomligt hänga samman med fängelset, vore nödvändigt att så långt möjligt avfolka fängelserna och framför allt göra den nödvändiga vistelsen inom dem mänskligt, så att den icke komme att verka i motsatt riktning mot den åsyftade. Detta vore dock icke möjligt utan en genomgående reform av hela det rådande straffsystemet med dess föräldrade och psykologiska uppfattning om relationen mellan brott och straff.

Advokat Lindberg förordade en *utvidgning av den villkorliga domen* att omfatta snart sagt alla brott, en *rationalisering av arbetsdriften* inom

fängelserna, *förändringar i fängelse-regimen* och mycket annat, som dagspressen redan omnämnt.

Rektor Hermelin, som hälsade advokat Lindberg välkommen åter till Fogelstad, därifrån han en gång förut — det var 1926, »marsjömålets år» — började en kampanj mot vissa missförhållanden inom svenskt rättsväsende, uttalade en förhoppning att han också måtte vinna framgång i den strid, som han nu ville samla allmänheten till — mot fängelset.

Den presskampanj, som föredraget väckt till liv, har säkerligen med intresse följts av deltagarna i Fogelstad-kursen. Kanske komma dessa att ur sin erfarenhet samla upp argumentering och material, ägnat att väcka och samla under en kanske hetsigt agitatorisk appell: *riv fängelset*, som dock sakligt och positivt innebär ett allvarligt krav på genomgående reformer inom fängvården, i ändamål att omvandla denna från *tortyr till vård*.

Kravet har rests på en grundlig, förutsättningslös undersökning av förhållandena vid fängelserna och uppfostringsanstalterna. Låt oss hoppas på att de som makten hava icke skall proklamera något *svampen på*, utan våga låta denna fråga hänsynslöst gå till undersökning.

Ryskt.

Nattexpressen mellan Leningrad och Moskva rusar framåt. I korridoren i en av tredjeklassvagnarna är det folksamling. Vagnens samtliga passagerare äro inbegripna i livlig diskussion, ingen tänker på att klockan för länge sen skridit över midnatt — man har inte tid att sova. Man diskuterar femårsplanen.

— 87 % har redan kollektiviserats. Kulakerna måste ge sig till slut. De trils-kas i början men det blir väl bättre då den nya generationen växer upp utan äganderättssinne. Sådana som vi!

Det är en ung ryss från Syd-Ryssland som talar. Han har något flammande i blicken, någonting övertygande som smittar men jag kan inte låta bli att gäckas med honom.

— Usch, jag tycker att det är synd om bonden som måste gå från fädernedarv gård...

— Ah, det behöver hans visst inte. Han kan arbeta så mycket han orkar. Det är bara det att jorden tillhör staten i stället.

— Och de här gårdarna? Äro de allsammans kollektiva?

— Ja, så gott som. Men nu måste ni titta på den här fabriken som vi strax ska passera. Den har fyrdubblat produktionen och redan genomfört femårsplanen! Vad säger ni om det? Ja, vi ha lärt oss arbeta i Sovjetryssland. Vårt tempo är fortissimo. Men det måste vi också — man är inte för nådig emot oss i utlandet.

Och så kommer en störtflod av frågor från hela klungan av intresserade. Vad tycker man om deras system? Om försöken att fostra en ny människotyp?

Men den unge ryssen tar åter ledningen. Jag måste resa till Rostov och se fabriken där, säger han. Och till Krim och Ukraina, till tatarrepubliken och Bachkirien där nu en helt ny nationell kultur byggs upp. De vida hedarna skola inom kort vara förvandlade till ett härligt land för flera miljoner människor. Där är tillräckligt med arbete både för huvud och händer... Det finns ingen arbetslöshet i Sovjetryssland. Alla måste arbeta, män och kvinnor efter likalönsprincipen. Men, vill ni se Ryssland, verkligen lära känna det, så gör en färd på Volga!

— En färd på Volga! ringer det i öronen, Volga — — — Den unga ryssen blir snart undanträngd. Han har talat nog anser me Det finns andra som på en kort natt söka orientera främlingen en sr Sovjets dagliga liv.

— Vid sexton av de jätterstrifabrikerna i vårt land h universitet där arbetarna Det finns olika kurser tionerna. Man kan ingenjör eller vad bildningen ges sagt obegrän säger dom för att v riserme dign tr

Öppna dörren för kvinnorna.

Open Door-konferensen i Stockholm, 17—21 augusti
å Strand Hôtel.

Tider: I. förmiddag: 10—12,30.
II. eftermiddag: 2,30—5.

Måndagen den 17 augusti

I. Konferensen öppnas. O. D. I:s arbete under dess två första år.

II. Mötesförhandlingar.

Gemensam middag å Skansen kl. 7 e. m.

Tisdagen den 18 augusti

I. Lika lön för lika arbete.

II. Angreppen över hela världen på kvinnors rätt till arbete.

Onsdagen den 19 augusti

I. Den förvärvsarbetande kvinnan och moderskapet: Vad är verkligen skydd för den förvärvsarbetande kvinnan före och efter barnsörden?

Te å Stadshuset på inbjudan av Stockholms stad kl. 4 e. m.

OFFENTLIGT MÖTE kl. 8 e. m.

Den förvärvsarbetande kvinnans ekonomiska frigörelse. M:me de Crae-

Studiekursen vid Sigtuna kostar 50 kr. i ett för allt. Anmälan kan ske
S:t Eriksplan 5, Stockholm.

ne, dr: Andrea Svedberg, byråchef Anna Westergaard, Mrs. Abbott.

Torsdagen den 20 augusti

I. O. D. I:s framtida arbete.

II. Kvinnorna i fackföreningarna.

Studiekurs i Sigtuna.

24—29 augusti

Preliminärt dagsprogram.

Måndag kväll. *Feminismens filosofi*, Loui Craene.

Tisdag. *Kvinnan som producent ger* Mrs. Elisabeth Abbott, advokat M

Onsdag. *Farliga yrken*. Mrs. Wi M:me Lily van der Schalk S

Torsdag. *I vad mån inverknerna på kvinnan som* son.

Fredag. *Nattarbet*

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Elin Wägner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:

Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:

Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 43.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herkulesgatan 14 (f. d. L:a Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förfrågningar.

LÄKARE

Införd genom Stockholms Läkareförening

Doktor Ada Nilsson

bortrest 5 augusti —
slutet av september.

D:r Andrea Andreen-Svedberg

har återtagit praktiken.

Frälsningsarméns Alkoholisthem

Kurön

(Atnjuter statsbidrag)

Två timmars ångbåtsresa från Sthlm
Prospekt och övriga handlingar sändas från
Socialsekreteraren, Östermalmslg. 24, Stockholm.

Anlita vid dödsfall

A. B. BEGRAVNINGS- & STERBHUSSBYRÅ

v. dir. Erik Hagström, Appelvikens.
Allt för begravningar o. boutredningar.
Sv. Eldbegängelseföreningens ombud.
Ring vid dödsfall blott upp S. 27 22
(efter affärstid Appelvikens 614)
Bil till förfogande. Kontor o. utställn.
BORGAREGATAN 6.

Den 8 Aug. 1931.

Juli 1931.

Juli 1931 liksom juli 1914 var en stormig och kritisk månad. Det var väl endast få människor som väntade sig att den skulle få just detta förlopp så snart efter midsommarglädjen över Hoovers förslag till om ett års anstånd på samtliga krigsskuld- och skadeståndsbetalningar. Men de veckor som gått sen dess ha ytterligare bekräftat uppfattningen om de psykologiska faktorernas stora betydelse i de ekonomiska sammanhangen. Det hände för inte så länge sedan att en känd svensk nationalekonom som hade att välja på två samtidiga internationella Kongresser, en av nationalekonomer och en av psykologer, valde att fara till den senare. Man kan förstå hans val och hans värdering, då man ser hur de växlande sinnesstämningarna och den växlande uppfattningen om säkerheten av givna värden kan skapa och förinta miljarder.

I Amerika steg papperen på börsen efter det första gynnsamma mottagandet av Hoovers moratorium med summor som överstego dem Amerika skulle förlora genom att avstå från amortering och räntor på sina fordringar hos England, Frankrike och Italien.

Ändå var Amerika och de amerikanska företagen precis detsamma efter som före denna politiska handling. På samma sätt stod ju Tyskland kvar där det stod med sina skogar, sina åkrar, gruvor, företag och människor. Men misstron till Tyskland som säker långivare ökade med lavinartad hastighet och förorsakade under juli månad en kapitalflykt från det misstrodda landet som slutligen tvang regeringen att snörpa av varje slag av penningcirkulation för att förhindra att det landet skulle blöda aldeles vitt. Men en avstannad penningcirkulation betyder i sin tur en avdömming av hela livet.

Underligt nog hade både kursstegringen i Amerika och den ekonomiska katastrofen i Tyskland ett gemensamt ursprung. Tyskarnas bemödanden att lära först Mac Donald, sedan Hoover förstått att de inte längre kunde betala sina krigsskadeersättningar enligt Youngplanen, när de inte fingo lån från Amerika att betala med, lyckades och resulterade i Hoovers moratorieförslag. Men samtidigt skramde de upp de privata fordringsägarna. Och under de fjorton dar som förhandlingarna drogo ut, innan Frankrike fått igenom sina villkor för att gå med på moratoriet, verkade också uppkläringen av Tysklands läge i galen och farlig riktning. De utländska finansmännen, som sade upp sina lån, de tyska kapitalisterna som förvandlade sina pengar i utländska värden, de små spararna som störtade till banken och togo ut sina slantar — alla bidrogo till att framvinga den dag, då de svarta rubrikerna i våra tidningar berättade om en väldig bankkrasch, stängning av börsen, ranso-

neringen av uttagen i bankerna och ett kapitalutförsel förbud som inte bara drabbade den illojala kapitalflykten, utan även den lojala handeln.

Det är underligt att tänka, att just då folk i sin fullt naturliga förskräckelse försökte skaffa sig engelska pund och guldpengar som en slags trygghet i det otrygga livet, så sjönk också pundet och guldets misste sin trygga glans inför utsiktarna att hela det ekonomiska systemet skulle störtas samman.

Liksom politikerna år 1914 miste herraväldet över det militära maskineriet som rasade iväg till världskrig, så såg det ut som om denna gång det ekonomiska systemet skulle rusa iväg på egen hand som en motor när den råkat i olag, surrar på tills maskindelarna äro nersmälta. Emellertid gjorde Brüning vad icke Bethmann Holweg gjorde 1914, han for till Paris tillsammans med Curtius. Han blev älskvärdt mottagen av allmänhet och regering, och han sade också sedan ifrån att de förtroliga samtalen varit vänskapliga, nyttiga och klargörande. Men det kom snart ut att Frankrike ämnade inte låna Tyskland nya pengar att reda upp sitt läga annat än mot vissa politiska villkor. I början läto dessa fantastiska, men uppfattningen om vad Frankrike verkligen fordrat har stadgat sig nu, så att man allmänt antar att det gäller ett löfte om avstående från tullunion med Österrike och från den sist beslutna nya pansarkryssaren.

Man vet efter detta att Frankrike mindre fruktar farorna från ett ruinerat Tyskland i full revolution än ett farorna från ett blomstrande Tyskland. Det är en värdering som utgår från att Tyskland alltid är farligt, och då tar vad man anser vara den mindre faran framför den större. Men själva utgångspunkten grannar emellan är den sämsta tänkbara.

Det improviserade mötet i Paris följdes av ett mera officiellt i London till vilket engelska regeringen inbjudit. Frankrikes och Tysklands stats- och utrikesministrar voro närvarande samt Amerikas och Italiens utrikesministrar. Något beslut utöver det att de olika ländernas regering ville hjälpa Tyskland i dess bemödanden att hålla pengar kvar, de pengar som ännu inte hunnit ur Tyskland, fattades icke. Detta betydde att sätta i proppen i badkaret som Stimson sade, men icke att vrida på kranen och tappa i nytt vatten. Ja, så beslöt man tillsätta en expertkommission för att förbereda nya åtgärder, ty var och en förstod att man måste inom icke alltför lång tid återigen ta upp frågan om Tysklands finansiella läge och världens ställning därtill.

Mac Donald och Hendersons besök i Berlin strax därpå medförde ingen direkt ändring i läget. Kan ske uppmuntrade det Tyskland något i dess bemödanden att få det störda ekonomiska systemet att börja arbeta igen. Det är detta som nu pågår under stora svårigheter och förluster för enskilda människor och företag. Ytterligare försvårat genom medvetet arbete från ytterlighetspartier att framkalla en katastrof. Och liksom kommunister och nazis samarbeta i Tyskland för detta ändamål, så arbeta också ytterlighetspressen i Frankrike och Tyskland i samma riktning.

Det är intet nytt att dessa önska en katastrof, vilka skal de nu ha eller föregiva. Men vad som kanske är nytt är det, att nya människogrupper måste ha kommit till som slutat upp att betrakta våra nuvarande samhällsformer såsom trygga och självklara. Juli måste ha fött många radikaler.

Det sades att de invigda, de som verkligen visste vad som stod på spel under de mest kritiska dagarna, sågo ut på samma sätt som soldaterna när de från fronten kommo tillbaka till den fredliga tillvaron i sina hem. De buro på en kunskap som de icke vågade meddela. Det var den att den nuvarande västerländska världsordningen kan störta samman av sig själv.

Hur nu än den nuvarande krisen avvecklas eller utvecklas, den kunskapen måste komma att sätta djupa spår i framtiden.

Brev från Island.

Reykjavik den 9 juli 1931.

Alltsedan »Sundardaginn fyrsta» har jag väntat på den första sommar-dagen. I dag har jag upplevat den — i Reykjavik — men om den ännu har kommit till Nordlandet, vet jag ej — jag flyttade därifrån med mitt och de mina den 13 juni.

Vi voro svärmiska nog att i förlitande på sommarblida taga en kustångare, dels för att gynna landets egna företag, dels för att bli i tillfälle att se alla hamnar på Nord- och Vestlandet i högsommarsol dag och natt. Det blev fyra dygns resa i stället för två, storm och köld och mycken sjösjuka. — Hembitrådet, som särskilt engagerats för att hjälpa till med barnen, låg platt och blekt och livlöst och apatisk i sin hytt, även då vi lägo förtöjda vid de otaliga små fiskelägen, som anlöpdes under vägen.

»Landet var fagert och fritt», men snö låg ännu långt nere i bygderna, och överallt klagades det över köld, torka och försenad grönska av passagerare, som kommo på för längre eller kortare resor. — Det fanns inte bryggor överallt, och att lossa i hög sjö ur en ångare ned i små år-båtar tar både tid och tålmod, men isländare ha båda delarna och ingen opponerar sig, hur han får stå eller sitta eller hänga eller ligga — bara han kommer med. När man lossat ett klaver, en slättermaskin och 25 buntar taggtråd och några mjölsäckar i en roddbåt, låt vara rätt så stor, och det så kommer 14 personer neddimpande, så är den ganska full. Det skall en viss självbehärskning till att sitta på en rulle taggtråd med en flicka i knät — hon må vara aldrig så älsklig eller vacker. Man kan naturligtvis lägga en mjölsäck ovanpå taggtråden, som jag såg en göra, men det är ju inte så gott för mjölsäckarna...

Små bleka isländska lantpräster på väg till Synoden i Reykjavik förlänade en viss feststämning åt måltiderna. Deras fröjd över att för en kort tid ha sluppit loss från sina ensliga bygder och deras uppriktiga glädje över bordets läckerheter smittade trois ruskvädrer. Ett par Altingskandidater på hemväg från stormiga valmöten befunno sig även bland passagerarna. Deras anleten avspglade med önskvärd tydlighet det senaste, som meddelats i radion angående valen. Ty, vad som mer än allt annat gav spänning åt resan, var högtalaren, som många gånger dagligen »varpade ut» siffror från de olika valkretsarna i landet.

Den tolfte juni valde vi till Altinget. Då vi den sjuttonde på Islands nationaldag löpte in i Reykjavik, visste vi, att Fram-sökn, det liberala bondepartiet, som i fyra år suttit vid styret, segrat igen och vunnit fyra nya mandat. Vilka följer detta kan få för landet, skall jag inte åtaga mig att förespa, men med tanke på alla de nyttiga företag och förbättringar, som denna regering satt i gång, kunde man ju önska dem arbetsfred ännu en valperiod. Det kostar att bygga broar, anlägga vägar, draga fram telefon, odla upp land och upprätta skolor, och det är mycket pengar, som gått åt till detta; stora lån ha tagits, alltför stora tyckte den förenade högern och socialdemokratien, som sökte störta regeringen. Det var därför, som Altinget upplöstes av kung Kristian' och nya val utlystes en månad före valperiodens utgång. Mycken uppståndelse, demonstrationer och oröda i Reykjavik och en våldsam och bitter valkampanj följde på Altingsupplösningen.

— Vad den svenska pressen meddelat angående »revolutionen på Island», vet jag ej, sannolikt är det väl inte mycket, och i varje fall som vanligt litet på sidan om verkligheten. Det roar mig inte att reda ut saken närmare nu, vi har levat och andats inrikespolitik och därmed följande borgarstrid så intensivt sedan den 14 april, att det är en lättnad att nu vila ut och inte tänka på det längre. Isländaren är som bekant politisk mer än något annat, gamla och unga, ja, t. o. m. små barn prata politik.

Min femårige son gick hela första maj med en röd snusnäsduk på en stång, han

hade anslutit sig till »bolsjarna», och dagen före valet såg jag honom som en liten prick bland många andra prickar högt uppe på bergslutningen ovanför Akureyri dirigera »Upp på döir menn i þúsund löndum», det är uttrytt: »Upp trälur uti alla stater...» o. s. v.

Hans bror kunde vid ett och ett halvt års ålder med tydlighet uttala följande tänkvärda ord: Politik, Ihalð (höger), Framsókn (vänster), Bolsjar (kommunister), vem som undervisat honom, vet jag icke, sannolikt hela det myller av två-tre-åringar, som alltid hängde omkring hans barnvagn i våras... Eller kanske hans vän, Gulle, ty Gulle, son av Jakob sjökaptan, är liksom hela sitt folk en ivrig politiker, som hela vintern förgäves försökt omvända min ovetande piga till den rätta tron, d. v. s. före jul: socialismen, efter tingsupplösningen (då socialister och kommunister skildes åt) kommunismen. Men den goda Anna-Kristin är som de flesta flickor en hängiven högerman, dels därför att hon tror att det är Gudi behagligt, dels för att det ju torde vara det riktigaste, då alla »de fina» höra till den riktningen. Att hon förnekar sin avstamning, tänker hon inte på... Men Gulle är ju bara elva år, vore han tjuugo kunde han lätt göra en proselyt...

Sommaren håller i sig, man arbetar från arla morgon till sena afton med höet.

Söder och öster och väster om vårt hus utbreda sig väldiga tun, som ännu för tio-femton år sedan endast voro myrar, som ingen människa tänkte på att odla upp. Groöstråtd, där vi bor, lantbrukssällskapets försöksfält, som för tjugufem år sedan låg i Reykjaviks yttersta utkant har nu kommit oroväckande nära storstaden, tvenne utstakade gator komma att skära mitt över det hus, där vi nu dväljas, hela den med möda kultiverade stora trädgården blir inom kort förvandlad till gator och byggnadstomter. Det skär en i hjärtat att tänka på att denna vackra oas skall försvinna, en uttänning har svårt att förstå, att man i detta på växtlighet så torftiga land har råd att mista frodiga buskar, efter isländska förhållanden höga träd och tusentals vackra blommor, och få stengator och stenhus med stenstaket omkring i stället.

Här äro väldiga marker med potatis och kålrötter, tåliga sorter, som aldrig slå fel och giva utomordentligt rik avkastning — vetenskapen har fått lov att vara med alltför från början. Men på andra sidan vägen går man alltför lätt på att odla på det gamla sättet: man sätter små potatis mycket tätt på höga uppkastade jordvallar — alltså: blir det ett torrt år, så är man viss på att det torkar bort alltsammans, i varje fall bli skörderesultatet ytterst klena: små och få potatis.

Men man är konservativ och ser med misstro på nymodigheter i odlingsväg, inte så i fråga om kläder! Rådisor, sallad och spenat står förvuxet och visnare när här inne i trädgården, ännu betraktar isländaren grönsaker med en viss misstro. Jag såg på båten en av präster-na med mycken försiktighet avsmaka en liten tomatkiva, varpå han flyttade skålen med tomaterna ett långt stycke ifrån sig. När jag bad honom räkna mig gurkorna och frågade honom om han inte ville taga först, svarade han: »svevi, svevi», det är: »nej, fy katten», om inte än värre.

Köttet är ännu alltför A och O för isländaren, åtminstone på landsbygden. Man kan också lägga märke till proportionen mellan kött och potatis vid måltiderna här. Det är aldeles omvänt emot hemma i Sverige. — En isländare, som tog plats på en gård i Sönderjylland och fick fläskstek och potatis, tog ensam hela fläsksteken på sin tallrik. På husmoderns förfärande fråga, om han inte ämnade låta potatis till, svarade han: Tack, kött är nog gott till mig, därmed menande att de andra kunde få det som bättre var, nämligen potatis och gröna ärtor! Jag tänker ofta på detta när jag ser de stora rågade köttfat som bäras in följda av ett litet tefat eller en liten skål potatis...

Estrid Falberg-Brekkan.

Herrsätra Internatskola

för flickor, Carlberga, 2 km. utanför Södertälje, i vacker, hälsosam trakt, mottager begränsat antal elever på flickskolans alla stadier. Skolan står under K. Skolöverstyrelsens inspektion. Normalskolekompetens. Moderna metoder. Individuell undervisning och omvårdnad. Praktiskt arbete i uppfostrande syfte. Nybyggnad med bl. a. modern, ljus gymnastiksal, slöjd och sjukrum. Terrängen lämplig för stärkande friluftsliv. I skolan mottagas gärna barn till utlandssvenskar, då tillfälle kan beredas att kvarstanna under ferierna. Höstterminen börjar den 10 sept. Tel. Södertälje 253. ANNA SUNDIN, Föreståndarinnan.

nu, när du ska gifta dig,

vill jag ge dig ett råd. Hus-hålla väl, ty ekonomin är hemmets hörnsten.

Jag handlar ju sen många år kooperativt. Och det har jag stor nytta av. Först och främst har jag gjort direkta köp till låga priser. Och dessutom har jag fått en bra hjälp av den köpt din till. När jag köper kooperativt gör pengarna dryga — köper kooperativt

Doktor Anna Lieberg

...sistida studera... kvalifikation... Ock hela... Det finns sr... Ock... Bara... efter sis... kladda efter... vära butiksförs... för lyx... Me... europaisk intressant... skriva under... diskutera de mång... problemerna. Det är... Men nödsligt... borta i öster... mina axlar... i kuperade... sällskaps... När jag köper kooperativt gör pengarna dryga — köper kooperativt

Julie Arenholt.
... Anna Lieberg.

Drunkning i stridsvimlet.

En anklagelse av Romain Rolland.

Romain Rolland har i hela sitt liv strävat efter en förening mellan de två stora fiende-bröderna Frankrike och Tyskland. Nu har han kommit därhän att han fruktar denna förening, och med misstro ser de försök till närmanden som göras mellan den tyska storindustrin och den franska finansen. En tysk-fransk förening under nuvarande system kunde endast betyda, säger han, en sammanslagning av kapitalismens krafter mot Sovjetunionen. Skulle det komma till en uppgörelse mellan de två olika världarna, så kommer han för sin del att ställa sig på Sovjetunionens sida. Han gillar den icke i allt, men den representerar vår tids heroiska försök och starkaste förhoppning för framtiden. »Om Sovjet försvunne, skulle icke Europas framtid intressera mig mer.»

Den process som fört den sjuklige och åldrande diktaren dithän att han deklarerar offentligt om sin plats i en kommande strid, tecknar han själv i en artikel i Nouvelle Revue mondiale. Den är skriven som svar på en direkt uppmaning från intellektuella pacifister att arbeta för Paneuropa. Han talar om hur han intill krigets början var duperad av den demokratiska fasad som de imperialistiska och kapitalistiska staterna satte upp omkring sin politik. Men då föll fjällen från hans ögon, och nu ser han vilka som ha makten och verkligheten bakom fraserna. Han anklagar de intellektuella för att icke också ha blivit klarseende som han i tid och för att ha tjänat imperialismen med sin predikan av den nationella heroismens och offrets skönhet, när de borde ha manat

till uppror mot krigsledarna och arméernas förbrödning på slagfältet. När de nu vilja stödja den paneuropeiska rörelsen, äro de fortfarande duperade, menar han, och göra sig icke reda för vilka grundliga förändringar som måste ske, vilka offer som måste göras icke minst av Frankrike, innan ett Paneuropa kan byggas upp, som blir något annat än en kapitalistisk trust mot Sovjet och ett betryggande av de imperialistiska världena.

Det är underligt med denne fransman som står så påtagligt utanför — icke stridsvimlet mer men — Europa. Han har liksom förflyttat fästet för det hopp ingen kan undvara, så länge han är verksam, från Frankrike först till Europa och nu från Europa till Asien. Man ser nu hur nära förbunden hans utveckling är med hans studier av de asiatiska kulturerna vilka den erövrade vita rasen inte förstått tillgodogöra sig men, menar han, lyckligtvis icke heller kunnat förstöra. För honom ligger Europas enda möjlighet till räddning i att det öppnar sig för att låta sin torra jord befruktas av dessa rika skatter.

Det är inte alls svårt att förstå och sätta sig in i hur Romain Rolland kommit till detta ställningstagande, mer än en följer honom eller går åt samma håll på egen väg. Vad som mera förvånar här och ger att tänka på är det att hans deklaration förefaller som talad ut i ett uppslukande larm, där ingen hör på. En diktarens lyringsord förklaringar. Han och hans kamrater stå utanför möjligheten att påverka utvecklingen i den hektiska situation som nu råder. Det är som om en diktare även sedan han blivit politiskt uppräktad ändå icke kunde bemästra den form av mänskligt spegelfäkteri och dårskap som nu genom det ekonomiska systemet regerar och utarmar folket. Han förklarar högtidligt hur han skall ställa sig i ett givet ögonblick av strid på en given plats, och så får man därunder den föreställningen att han kanske icke ens kan få reda på, när de avgörande ögonblicken äro inne eller var frontlinjen går. Striden kan vara avgjord då diktaren rycker ut till kamp!

Villaspekulanter

Vid köp av villa i Appelviken, Alsten, Nockeby, Smedslätten eller annat samhälle, vänd Eder med förtroende till oss.
BALDERS FASTIGHETSBYRÅ
Högländstorget 10, Alsten
Telefon: Alsten 1000 & 1100

Maizena Nährsucker

det berömda preparatet för mag- och tarmsjukdomar, i paket à 1/4 kilo à 1 Kr. pr paket.

Order till landorten mot postförskott.

Arvid Nordquist H. A. B.

Kungl. Hovleverantör, Stockholm.

Vad som inte stod i protokollet.

Alla känna vi det gamla ordspråket om hur människan spår men aldrig rår. I tre år har undertecknad planerat att resa till Fogelstadförbundets möte. Varje vår har jag arbetat ut mitt inlägg i diskussionen och — ja, jag har ej kommit med. Mitt bidrag till debatterna har aldrig kommit till stånd och slökörad och missmodig har jag gått här hemma och tänkt mig allt det livliga och trevliga och vettiga som gått av stapeln vid midsomartid vid Fogelstad. Hur det gått bra utan mig, hur det kanske gick bättre. Barnslig och äregirig är människan så länge hon lever. Oumbärlig är ingen annat än för sjukdom och olycka. Dessa trogna svenner måste ha människor att laborera med. — — —

Det är en sak som jag varje år skulle velat haft debatterad på Fogelstadförbundets möte.

Ett förbund förpliktar. Minns det! Jag vill säga det innan jag kommer med mitt förslag. Ett förbund förpliktar.

Jag vill då påminna vilken viktig länk en tidning är inom ett förbund.

Vi har dock en tidning, en kvinnotidning till på köpet, där alla ting, alla företeelser i livet, i skeendet kan diskuteras lidelsefritt och sakligt. Eller den som så vilk med lidelse och även osakligt.

Det är Tidevarvet.

Vi i Fogelstadförbundet har inte tecknat under några stadgar eller teser, vi äro fria människor, fria att vara vad som helst, som inte går baklänges, men en sak bör stå klart för oss och bör stadfastas varje Fogelstadsmöte, att vi bör allesammans arbeta för att den tidningen blir spridd.

Av erfarenhet vet jag att man kan göra mycket som enskild för att sprida en tidning.

Om t. ex. varje Fogelstadförbundare skaffar en enda prenumerant så blir det ett strålande resultat. Undertecknad bor i urskogen och har skaffat både tio och tjugu prenumeranter, så kom inte och säg att det inte går. Skulle Tidevarvet t. ex. få lov att läggas ned så tillåt mig fråga: var skulle de vetliga fria och konventionslösa kvinnorna då skriva? Var skulle dessa duktiga läkare, advokater, pedagoger, få lägga fram sina erfarenheter och synpunkter, ty det är väl ingen som tror att dagspressen står till tjänst för annat än det som är behagligt eller sensationellt eller mannamodigt?

Tidevarvet är en kvinnotidning av högsta rang, erkänd i synnerhet i utlandet. Vi bör göra allt för tidningen, och just därför att det ej står skrivet i stadgar bör vi göra det. Det är solklart. Vad som är solklart behövs ingen lagparagraf på. — — —

Det var detta på ett ungefär jag ville ha sagt på Fogelstadsmötet. Jag vill även påpeka att de flesta av våra arbetartidningar ofta citerar och sätter värde på tidningen Tidevarvet. Men — det dröjer nog länge ännu, innan vi alla är en stor familj. Därför bör var och en i sin stad göra sitt till den sanifällda lyckliga lösningen.

Helga Martinsson.

VEGETARISKA RESTAURANTEN

Teatergatan 6¹
Direktion: S. A. R. A.

Vad sker i Tyskland.

Midsommar 1931 jubilerade hela världens press med Hoover-moratoriet och förklarade: »slut på krisen i världens näringsliv och slut på tidens elände!» Men knappt två veckor senare kommo de första katastrofundererrättelserna ifrån Tyskland.

Förutsättningarna för den nuvarande situationen.

Ingen har en riktig föreställning av det som verkligen hänt. Om också tidningarna i hela världen inom dessa tolv år av den tyska republikens existens berättade tillräckligt mycket om kabinettens ändringar, om arbetslösheten och de partipolitiska svårigheterna i Tyskland, så fanns för världen ändå ett begrepp faststående: »Republiken Tyskland». I själva verket är det så att den republik som utropades november 1918 i Tyskland redan då bar döden inom sig, eftersom denna republiks skapare, det socialdemokratiska partiet, redan i början delades i två läger: det socialdemokratiska och det kommunistiska. Detta var den innersta orsaken till den sammanstörtning vilken vi nu kunna iakttaga.

Eberts, Rathenaus och Stresemanns död voro inom de nästföljande tolv åren de tragiska händelser i Tyskland — tragiska för den republikanska riksförvaltningen. Genom Eberts död ställdes Hindenburg vid republikens spets — en människa, vilken »offrade sig för sitt folk». Det tillkom en soldat att göra sin plikt, men är han av hjärtat i stånd att förestå en republik. Hindenburgs väljande var en klar seger för de nationella partierna i Tyskland. — Den andra — mordet på Rathenau. Hans död var inflationens början.

Än en gång tycktes det som om Tyskland finge en man vid spetsen som var värd att kallas en politiker: Stresemann. Men också Stresemann dog efter att ha fullbordat frigörandet av Ruhr-området, och efter att hava rest till Locarno. — Och härmed var det slut med Tyskland.

Den efter Stresemann följande regeringen Brüning förde riket till avgrunden med den oförsvarliga s. k. aktivistiska yttre politiken. Den lät folket genomgå ett sådant elände, som det nog aldrig förut har hänt ett folk av miljoner människor. Regeringen Brüning — Brüning själv är medlem av det katolska centerpartiet, den katolska industrins parti —

arbetade fr. o. m. första ögonblicket i Hugenbergs anda; då för tiden behövde den Hugenberg och Hitler. Och därmed skapade regeringen detta, som idag såsom nationalsocialistiskt parti översvämmar riket med sex miljoner väljare.

Det tragiska härvidlag är ej att en katolsk rikskansler står för Tyskland — det tragiska är vänsterns fruktansvärda partisplittring. Det socialistiska partiet, vilket ännu 1928 kunde förfoga över de flesta rösterna, har nu ej längre några medlemmar yngre än 30 eller 40 år. Tysklands ungdom visar det socialdemokratiska partiet ifrån sig, ty det svek under alla år som den tyska republiken existerat — det gick med på byggandet av pansarkryssaren, höjandet av skatten och nu nödförordningarna — utan att försöka göra något däremot. Arbetarungdomen går åt vänster till kommunisterna. Och den proletariska medelklassens ungdom slår sig ihop med nationalsocialisterna.

Hoover-moratoriets innebörd.

Och nu kommer jag till de sista veckornas händelser. Midsommar förkunnade Hoover sitt moratorium: Tyskland skulle under ett år ej betala skadestånd. Det nästa meddelandet var, att Frankrike ensamt ej var med hjälp. Samtidigt sades det att den sista nödförordningen av den 5 juli 1931 fortfarande skulle existera trots denna betalningspaus av ett helt år. Och helt plötsligen reste chefen för den tyska riksbanken, dr Luther, till England och till Paris för att, som det sades, taga upp nya jätte-miljon-krediter, eftersom Tyskland i trots av Hoovers moratorium stod inför ruin. Han kom tillbaka

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 „ „ 73 37
GÖTGATAN 52 „ „ 333 09

Davidsons möbler

St. Eriksplan 15
talar för sig själva
i stil som kvalitet.

Besök vår utställning i 3 våningar.
DAVIDSON på Norr.

V I S T Å T I L L T J Ä N S T

Ateljé myran

Modeskola
Biblioteksgatan 12, 4 tr., hiss
Telefon 94 38
Kurser på längre eller kortare tid i all slags sömnad. Kursen börjar den 1:a september.

BLOMSTERHANDEL

Blomsterhandeln
7 RUNEBERGSGATAN 7
Telefon 106 43.
Innehavare: ANNA NILSSON
Elev av Gunnar Spångbergs Hovblomsterhandel.
REKOMMENDERAS

BRYGGERIER

Måltidsdrickat
— Det bästa

Pröva det! Begär det hos Eder varuleverantör, eller ring
KUNGS HOLMS BRYGGERIET
Kh. 69 12 — Automattel. 50 69 12.

FÄRG OGH SJUKVÅRDSAFFÄR

G. H. Gustafssons Färghandel
Hornsgatan 100 (hållplats Ringvägen)
Söder 318 68 — Söder 148 45.
Stor sortering i sjukvårdsartiklar.
Filialer:
Folkungagatan 140 — Erstagatan 23
Brännkyrkagatan 96.

FÖRGYLLERI

Ph. Kjellberg
Förgylleri och Ramverkstad.
Norra Smedjegatan 34. Tel. N. 17 87.
Omförgyllningar och reparationer av såväl Ramar som Möbler.
Inramningar. Handskurna, patinerade rammar. Billiga utställningsrammar.

HOTELL

Hotell o. Pensionat Esplanaden
Blasieholmsgatan 3, Stockholm.
Telefon Norr 312 55 (växel)
FREDRIKSHOVENS PENSIONAT
Fredrikshovsgatan 10. Tel. 739 48, 791 34.
även Hällegårds pensionat, Skäråsåtra
Tel. Skäråsåtra 4. REKOMMENDERAS.
Moderna, trevliga rum • Billiga priser.
FRU ANNA FAHLSTRÖM

Luchs ReklamHäffe

MASKINMÄRKNING

Har Ni märkt?
Maskinmärkning, hälsöm, plissering, knapphål, stoppning och fällning av duktyger utföres väl.
Elin Madéns Märkningsateljé.
H. K. H. Kronprinsens Hovleverantör.
14 Herkulesg., inv. Brunkeb. borg. Tel. N. 119 05.

SKOMAKERI

Gå ej över än
utan ring till en förstklassig Skoreparationsverkstad, så hämta vi och hemsända.
A. B. KEMBEL
Nybrogatan 81. O. 87 50.

SKYLTAR och SKYLTSTÄLL

SKYLTAR alla slag. Ljusreklamer.
Moderna Skyldockor.
Butiksinredningar, Skyldställ.
A.-B. Svenska Reklam- & Skyldfabriken
Atlasgatan 5, Stockholm. Tel.: N. 334 45

SLIPERI

KNUT SUNDSTRÖMS SLIPERI
ODENGATAN 36. Tel.: Norr 220 62
Utför all slags slipning.
Förtäning emottages. Reparationer av läs och nycklar o. m.
Arbetet utföres noggrant o. till billiga priser.

Svaghets-
Utländsk efter sjukdom övervinnes bäst med
KINA-IDOZAN
Skadar ej hälsan. Fördas av läkare. Fås i alla apotek.

TAPETSERARE

Omstoppning av möbler
och madrasser, mattplaggning
utföres väl och billigt.
H. R. JOHNSON, Döbelnsgatan 21
Telefon 31 05

TRIKÅAFFÄR

TRIKÅBODEN
ELLA ANDERSSON
7 BORGMASTAREGATAN 7
Tel. Sö. 389 38.
Triånderkläder, Sybehör, Strumpor,
Handskar, Vanitar m. m.

Z. E. A.

ZETTERGREN ELEKTR. AFFÄR
Birgerjarlsgatan 105 • vid Frejgatan
Tel. Vasa 186 58.
Allt för det elektriska — Dammsugare
och golvbönsare uthyras.
RADIO — FOTO — GRAMMO-
FONER — SKIVOR

Ännu ett inlägg om "kvinnans uppror".

Att väcka kvinnomassorna till uppror mot deras sexuella instängdhet är förvisso en vällovlig gärning. Först med en revolutionering av tanken beträffande dessa sekelgamla pinoting, som majoriteten människor i gångna tider säkerligen aldrig självständigt prövat, kan vi komma till livsro och livsglädje på denna punkt.

Alla män, som under de senaste trettio åren börjat grubbla över saken, ska med glädje hälsa kvinnornas försök att kämpa sig ut ur isoleringen. De har sedan länge insett, att denna kvinnans lösörelse ur den sexuella avskildheten är den enda förnuftiga, etiskt bärkraftiga metoden att lösa deras eget sexuella problem.

Men de har också sedan årtionden haft klart för sig, att ingetdera könet kan lösa sitt sexualproblem utan samförstånd och samarbete med det andra. Det förefaller oss därför psykologiskt att ge »kvinnoupproret» i viss mån en frontinställning mot mannen.

Barrikaden går inte mellan könen utan mellan traditionen och den nya livssynen, och på traditionens sida står det säkerligen lika många kvinnor som män.

Att förklara den traditionsbundna livssynen och livsföringen som blott och bart eller huvudsakligen ett ut-

flöde ur mannens sexuella mindrevärdighetskomplex synes mig på ett par tre punkter bortse från historiska fakta.

Det första är, att i relationen mellan man och kvinna kvarlever ännu, mer eller mindre atavistiskt, tillstånd, som går tillbaka till primitiva tider, då rollerna i förhållandet mellan man och kvinna bestämdes av den fysiska styrkan. Med männens dominerande ställning i kampen för tillvaron följde automatiskt deras dominerande ställning i sexuallivet.

Det andra är, att kvinnlig frigiditet alldeles inte kan tillfredsställande förklaras som en yttring bara av mannens »storartade list». Hos nordiskt-germanska folk är denna frigiditet högst antagligen en jämförelsevis sen företeelse, en följd av den orientalistiskt-kristna förkunnelsen, att könsungäme är synd, en uppfattning som den förkristna tiden ingalunda hyste. De där tre orden »i synd avlad» och andra liknande, som kyrkofolket lyssnat till i århundraden, bär större skuld till den kvinnliga könlösheten än någonsin all manlig kortsynt egoism. Den vända, som denna orientalistiska förkunnelse åsamkat vår ras, är helt enkelt omätlig.

Det bör i detta sammanhang understrykas, att det i diskussionen om hithörande ting aldrig tillräckligt framhålls, att det är älskvärda, bil-

Söderhavsfilm.

»Söderhavets fagra flicka Reri var förklarad i tabu, d. v. s. förbjuden att älskas och älska, men det kom en man som trotsade allt — — —» Detta visas

dade, hyggliga, anständiga kvinnors frigiditet, som i stor utsträckning vidmakthåller prostitutionen.

En tredje sak bör också tagas med i räkningen. När i gångna tider männen och samhällets kompakta majoritet reagerat mot enstaka etiskt högtstående kvinnors försök att resa sig mot det sexuella tvånget, har de letts bland annat av omtanke om barnet och familjeiden, som för dem varit den enda tänkbara ekonomiska grundvalen för ett nytt släktes växt. — Den medicinsk-tekniska veterinärskapen och nya ekonomiska villkor har omdanad eller är i färd med att omdana förhållandena, och därmed kan och bör komma en ny syn och en ny grund.

Det är mellan den nya livssynen å ena sidan och primitiviteten och orientalismen å den andra, som frontlinjen skall gå. Vi män och kvinnor har inte råd eller rätt att sätta ord- eller teoriskrankor emellan oss. Vi behöver alltför väl varandras hjälp i den gemensamma kampen mot traditionen. Det är mot de sekelgamla tankarnas tvång, som behärskar båda könen i samma grad, som den moderna kvinnan bör rikta sitt uppror.

T. Hilding Svartengren.

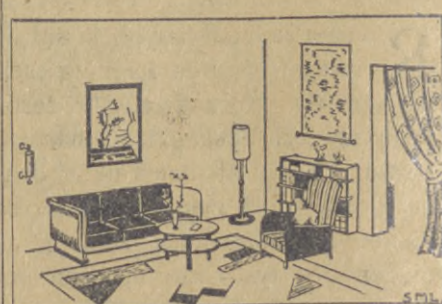
för närvarande på Olympia, och filmens namn är *Tabu*.

Helt visst räknar man inte fel i Hollywood, då man spekulerar i Söderhavets romantik. Flykten till Söderhavets palmviftande öar med deras (åtminstone enligt hollywoodska etnologien) friska, vackra, bekymmerslösa människobarn, som lättjefullt anamma naturens överflöd av fisk och frukt och tillbringa sin hudsakliga tid med att bada, älska, dansa och bekransa varandra — flykten till detta sövande paradiset är den andligt rotlösa nutidsmänniskans flykt från det mekaniska arbetet och oron för framtiden. Och då man lägger an på sentimentalitet, visas samtidigt ett par tragiska prov på den vite mannens inkräktande och exploaterande av pärlfiskarnas arbetskraft. Märk väl: detta är inte samhällsopposition, tvärtom, det flyttar kampen mellan förtryckare och förtryckta till andra sidan jordklotet och ger publikens eventuella sociala kritiklust en absolut ofarlig säkerhetsventil.

F. W. Murnau, som stått för regin, utmärkte sig i allmänhet för pittoresk miljöskildring med en farlig dragning åt det söta. Så även här: hans livs sista film överflödar av yppiga, delvis mycket vackra, polynesiska naturscenerier och livfulla, roliga bilder av folkfester, båt-färder, krogscener och »gemensamhetsbad», interfolierade med några otäcka kullissmånensnätter. Mot spelet däremot är ingenting att invända: grace och skönhet präglar den unga flickan, naiv omedelbarhet den unge mannen, och den gamle gubben, som straffar dem för deras brott mot gudarna, är en förkroppslig av den fördomsfulla, glädjedödande seniliteten.

Det är, som man ser, den amerikanska filmens jungfru, mönstergosse och puritanska sens moral, men de unga »få inte varann». Det lyckliga slutets moral får här vika för en högre princip i filmindustrins merkantilt-konstnärliga kodex, nämligen att ingen religiös åskådning bör kritiserats, hur absurd den än är.

N. B.

Vår Bostad

Den absolut mest lämpliga enrumsmöbeln för Eder är vår modell

P. M.

bestående av Byffé, komb. Skåp, ovalt Bord, 4 st. Stolar och 2 st. Fåtöljer av ek med pol. björkfylln. Ett gediget mod. utförande. OBS! Det låga priset 628 kr.

Se den i vår utställning.

Kredit kan ordnas.

Pettersson & Mentzings
Möbelaffär Gamla Brogatan 17

Liberty

Birgejarlsgatan 44 - Telefon 9344

Specialité:

Belysningsarmatur och lamp-skärmar i pergament.

Skisser utföras kostnadsfritt.

Originella presentartiklar.

Handarbetets Rit- & Mönsteraffär

Biblioteksgatan 9 - Tel. N. 6945

Alla slag av materialer som tillhör en väl sorterad Tapiseri-affär ständigt på lager, såsom: Silke, Garner, Linne m. m. Ritningar och monteringar utföres väl och billigt.

Hydrox

ger Eder vackra, tvättbara, hygieniska parkettgolv.

Ring oss för närmare upplysningar.

A.-B. HYDROX
Tel. 6101.

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon N. 4842. Mottagningstid 10-12.

EXPEDITION:
Telefon 18243.
Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m. Postgiro 1544.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1931
Zetterlund & Thelander Boktryckeri-A.-B.

till Berlin utan de önskade krediterna, och om igen berättade hela pressen om »Frankrikes brottliga politik»: i stället för att hjälpa Tyskland kräver det politiska garantier. — Betydelsefullt var Amerikas hållning vid denna kreditaktion. Tyskland hade nämligen, med tanke på det av Hoover förkunnade moratoriet, vänt sig till Amerika med bön om hjälp, och denna gång teg Amerika. Enbart detta tiggande bevisar redan tillräckligt U. S. A:s ställning och samtidigt bakgrunden för detta världsuppskakande moratorium. Där fanns inget annat än fruktan: »om det i Tyskland fortsätter på detta vis, kommer fascismen; då förfaller vårt i Tyskland investerade kapital; därför måste Brüning få hjälp, och Tyskland måste saneras...»

Har Tyskland nu verkligen sanerats genom detta moratorium? Redan en lång tid innan offentliggörandet av Hoovers moratorium började i Tyskland en kapitalflykt, som bortdrog hundratals miljoner till utlandet. Redan länge hade Schweizbankerna vägrat att taga emot mer tyskt kapital. Hertil kom upp-sägningar av utländska krediter av oräkneliga miljoner.

Men allt detta hände verkligen inte så plötsligt att ingen hade en aning därom! I den tyska handelskammarens meddelanden klagades sedan flera månader däröver. Redan i slutet av juni 1931 talades det i alla bankfirmor om att Danatbanken (Darmstädter- och Nationalbank) ej längre kunde existera. Överallt kändes det finansiella sammanbrottet — blott i Tyskland visste man inget därom.

Då plötsligen kungör Danatbanken att den ej längre kan fortsätta med utbetalningarna. Och för att förebygga panik och den förtvivlade och upprörda folkmassans uppror, beslutar sig regeringen för att stänga banken — men blott för en s. k. bank-holiday.

Tills idag har Danatbanken ej öppnats igen. Den tyska regeringen förhindrar att det hämtas svårförtjänta pengar ifrån banken, ifrån sparbanken. Man får in-betala, så

såga plakatet; men staten förhindrar ut-betalningen så vida det ej är fråga om arbetslöner.

Ser man bakgrunden för regeringens handlande så kan man blott misstro-den: det var nödvändigt att på alla sätt bevisa det tyska folkets nöd — för maktpolitiska och finansiella intressens skull. Detta har uppnåtts! Herrarna själva ha härigenom ej lidit nöd.

Privatförmögenheter.

Låt oss en gång se på förmögenhets-siffrorna av blott de 2,000 tyska efterkrigs-miljonärerna. Bland dem finna vi storindustrin (Fritz Thyssen, Otmar Strauss, Otto Wolf) med var sina 50 miljoner privatförmögenhet; bankirerna Jacob Goldschmidt (chef för Danatbanken), Mendelssohn, Warburg o. s. v. 50 miljoner var; Tidningsägaren och chefen för de nationella, Hugenberg med 50 miljoner kapital (vi frånså om sådana som exkejsaren, Krupp etc.). Dessa äro de nationellas ledare i Tyskland. Och om man läser dessa siffror begriper man kanske Frankrike som alltid och om igen ställer sig på den ståndpunkten att Tyskland kan betala. Kanske vore det riktigare att säga, ej Tyskland — ty det tyska folket är till den grad eländigt och utfattigt, att nog ingen kan göra sig en föreställning därom — men detta kotteri av tyska industriella, bankmän, tidningsförläggare och f. d. prinsar m. m.

Rustnings- och militärbudget.

Men Frankrike ser ännu mera än blott detta. Frankrike ser också det s. k. avrustade Tysklands militärbudget. Detta Tysklands, som inga pengar har. När man t. ex. läser i riksvärnets budget att Tyskland betalar 180 miljoner mark för »underhåll och förnyande» av vapen och redskap — samma summa som Frankrike betalar för samma ändamål för en mångdubbel större här — då blir man nog fundersam.

Inför den tyska skattebetalarens överansträngning genom de nyaste nödförordningarna är det intressant

att samtidigt kasta en blick på rikkassans överansträngning genom officerspensionerna för den gamla och nya hären. Där finnas varje år omkr. 24 miljoner mark upptagna för pensioner för 1856 f. d. ministrar och generaler. 136 generaler erhålla om året omkr. 17,000 mark var. 279 generallöjtnater omkr. 14,000. 843 generalmajorer mellan 11,500 och 14,000. Den f. d. kronprinsen får, utom sin privata förmögenhet, 24,000 mark militärpension om året. Och alla f. d. krigsministrar omkr. 25,000 var per år, o. s. v. Också det följande är intressant: riksvärnet pensionerar varje år i genomsnitt hälften av generaliteten, och betalar för dessa mellan 10- och 15,000 mark var om året. Hertil komma flera hundra ministrar av föregående regeringar, statssekreterare, f. d. höga ämbetsmän etc.

Skadeståndsbetalningarna och Frankrikes hållning.

Den nationella oppositionens ledare i Tyskland ha alltid påstått att Tysklands fattigdom kunde härledas av skadeståndsbetalningen. Nu visar det sig att i det ögonblick då det genom Hoovers moratorium erbjudes ett års paus för betalningarna — följden blev Tysklands sammanbrott. Således tyckas skadeståndsbetalningarna ändå ej bära skulden därtill. De hava ju heller aldrig betalats. Tyskland har betalt reparationserna med de utländska valutor, vilka de erhöå såsom lån ifrån utlandet och för vilka det skall betalas ränta in i all evighet. Men om man skulle tro pressen, den tyska och hela världens press, bär Frankrike skulden för Tysklands sammanbrott. Men kan det egentligen förundra oss att Frankrike, den s. k. arvfienden, landet mot vilket hela krigs- och hetspropagandan av de tyska nationella riktas, kräver garantier, då Tyskland, d. v. s. dessa samma hetsare och nationella, fordrar en kredit av hundratals miljoner? Kan Frankrike föranlåta sina medborgare att placera pengar i Tyskland utan att det finns en garanti därför att inte en

eventuell högerdiktatur konfiskerar dessa pengar en gång i framtiden och ej erkänner denna skuld?

Nödförordningen.

Regeringen Brünings nödförordning nedsatte de mindre ämbetsmannas och anställdas löner för andra gången inom tre månader. Den nedsatte också arbetslöshetsunderstödet ifrån 9 mk. till 7 mk. per vecka. Men den vågade ej röra vid inkomster över 1,000 mk. per månad, »eftersom det befaras att dessa högre inkomster vid en ny skatteökning skulle flyttas till utlandet!» — Ej heller regeringens finaste skrivna nödförordningar och lagar angående kapitalflykten kommer åt de förmögna och ägande, ty deras kapitalflykt går ju i »egna utländska filialer». Det finns en pengarnas makt, vilken växer ut över lagen. Men det finns också på den mänskliga skalan en eländets hjälplöshet vilken förhindrar miljoner människor att blott gripa ta om vad lag och rätt beviljat dem: husrum och bröd. Regeringen Brüning har med »aktivismens politik» lekfullt handskats med en gnista som tändes till en jätteeld, en brand, som griper omkring sig, varje timme, var dag, och som den ej längre kan släcka.

Vad skall ske?

Vad kommer att hända? frågas det. Och det frågas vidare: kommer fascismen? Svar: den har kommit; början därtill finns; och denna början är garantin för dess växande. Man frågar vidare: kommer en ny inflation? Kanske. Ty det finns många som öppet propagera den; såsom Hugenberg och många stora industriidkare. Eller de vilka hemligt förbereda den.

Man frågar vidare om den s. k. framtiden: skall slutet bli kommunism? — Låt oss ha det fullkomligt klart för ögonen: höger-diktaturen väntas varje dag i Tyskland, såvida den inte redan nu — officiellt — finns till. En vänsterdiktatur måste bli följden!

George L. Wulff.
(Eftertryck förbjudes.)